

Vergaderjaar 2021–2022

21 501-30

Raad voor Concurrentievermogen

Nr. 556

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN
KLIMAAT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 maart 2022

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad voor Concurrentievermogen op 24 februari 2022. De Raad stond in het teken van het onderdeel interne markt en industrie.

De Raad debatteerde over de verordening buitenlandse subsidies en over de groene transitie van het industriële ecosysteem mobiliteit. Daarnaast nam de Raad een algemene oriëntatie aan voor het richtlijnvoorstel herziening duurzaamheidsrapportage.

De Commissie gaf korte presentaties over onder andere de Chips Act, standaardisatiestrategie, het jaarlijkse interne marktrapport en het voorstel over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
M.A.M. Adriaansens

Verslag Raad voor Concurrentievermogen 24 februari 2022

De Raad voor Concurrentievermogen op 24 februari 2022 stond in het teken van het onderdeel interne markt en industrie. Door de inval van Rusland in Oekraïne de nacht ervoor werd de Raad ingekort en was er slechts beperkt mogelijkheid om te interveniëren.

Verordening Buitenlandse Subsidies

Beleidsdebat en voortgangsrapportage

Het Franse voorzitterschap benadrukte dat het huidige wetgevend kader niet efficiënt genoeg is om versturende subsidies op de interne markt aan te pakken en oneerlijke concurrentie tegen te gaan. Zo hebben de staatssteunregels alleen betrekking op staatssteun verstrekt door lidstaten en niet op staatsteun door derde landen. Daarom heeft de Raad de Europese Commissie (hierna: Commissie) verzocht om nieuwe instrumenten te ontwikkelen, waaruit het voorstel voor een Verordening Buitenlandse Subsidies is voortgekomen. Het voorzitterschap benoemde dat het voorstel ook past binnen het kader van de Europese industriestrategie en de discussie over strategische autonomie. Het doel van het voorzitterschap is om de Raadspositie medio 2022 af te ronden.

De Commissie markeerde dat de EU het grootste handelsblok in de wereld is voor buitenlandse investeringen. Deze openheid bevordert innovatie en economische groei, maar brengt ook versturende buitenlandse subsidies mee die eerlijke concurrentie binnen de interne markt ondermijnen. De Commissie gaf aan zich zorgen te maken dat er op dit moment geen staatssteunregels voor derde landen gelden, wat een negatief effect kan hebben op het gelijk speelveld. Met het instrument voor de aanpak van versturende buitenlandse subsidies wil de Commissie subsidies onderzoeken en negatieve effecten tegengaan. Dit instrument moet volgens de Commissie juist, efficiënt en flexibel zijn. Dit vraagt onder andere om voldoende tijd en middelen voor inspecties en om een ex-ante beoordeling met een opschoortend effect, met afschrikkende sancties wanneer regels niet worden nageleefd. Ook dienen ad-hoc notificaties mogelijk te zijn. De Commissie benadrukte ook dat het instrument doelgericht en proportioneel moet zijn en niet mag zorgen voor onnodige bureaucratie. Zo wordt het instrument afgestemd op bestaande instrumenten, zoals de fusieverordening. Ook moet het instrument in lijn zijn met internationale verplichtingen en staatssteunregels. Tot slot onderstreepte de Commissie het belang van voldoende flexibiliteit, bijvoorbeeld bij het kalibreren van de drempelwaarden. Omdat het een nieuwe instrument betreft, moet het mogelijk zijn om de drempelwaarden aan te passen zodat de meest versturende subsidies worden aangepakt.

Nederland heeft allereerst benadrukt dat het voorstel buitenlandse subsidies een prioriteit is en heeft waardering uitgesproken voor de voortgang in de onderhandelingen. Daarbij onderstreepte Nederland het belang van een gelijk speelveld dat de aanpak van versturende buitenlandse subsidies noodzakelijk maakt. Ook heeft Nederland aangegeven dat het instrument zo effectief mogelijk dient te zijn en in dat kader aandacht gevraagd voor een aantal punten. Ten eerste vindt Nederland het van groot belang dat staatsbedrijven die op onvoldoende afstand staan van de staat en daarmee niet handelen op zakelijke, marktconforme grondslag, expliciet binnen de reikwijdte van het voorstel vallen. Ten tweede heeft Nederland het belang van de aanbestedingsmodule in het voorstel benadrukt en aandacht gevraagd voor de balans tussen de administratieve lasten voor bedrijven en aanbestedende diensten enerzijds en de effectiviteit van het voorstel anderzijds. In dat kader heeft

Nederland aangegeven dat de tijdslijnen voor onderzoek naar publieke aanbestedingen te lang zijn. Ten derde heeft Nederland onderstreept dat de voorgestelde drempelwaarden juist zijn vastgesteld en niet moeten worden verlaagd. Tot slot heeft Nederland nadrukkelijk steun uitgesproken voor objectieve en politiek onafhankelijke handhaving door de Commissie.

Lidstaten spraken brede steun uit voor het voorstel en de voortgang in de onderhandelingen. Daarbij benadrukten lidstaten het belang van gelijk speelveld op de interne markt, ook ten aanzien van derde landen. Lidstaten achtten het instrument van groot belang voor de aanpak van versturende buitenlandse subsidies uit derde landen en voor het dichten van de juridische lacune op dat gebied. Een aantal lidstaten markeerde dat het van belang is dat de EU open blijft voor buitenlandse handel en investeringen. Lidstaten onderstreepten het belang om goede aansluiting te zoeken met bestaande instrumenten. Er was brede steun voor de vastgestelde drempelwaarden. Lidstaten benadrukten het belang dat deze op het juiste niveau worden vastgesteld en steunden de mogelijkheid om deze te herzien. Daarnaast vroegen veel lidstaten aandacht voor een evenwichtige benadering waarbij onnodige administratieve lasten voor bedrijven en overheden wordt voorkomen, waarbij zij bijzondere aandacht hadden voor het mkb. Ten aanzien van de module voor publieke aanbestedingen vroegen lidstaten om verduidelijking en pleitte een aantal lidstaten voor inkorting van de procedures. Dit werd ook van belang geacht voor rechtszekerheid. Een aantal lidstaten wees op het belang van voldoende tijd voor nationale implementatie van het instrument, waarbij enkele lidstaten een overgangstermijn voorstelden. Tot slot kon de exclusieve bevoegdheid van de Commissie voor het toezicht en de handhaving van het instrument op brede steun rekenen. Lidstaten stelden dat dit erg belangrijk is voor de rechtszekerheid. Daarbij wezen lidstaten op het belang van een goede samenwerking tussen de Commissie en lidstaten, bijvoorbeeld op het gebied van informatie-uitwisseling.

Groene transitie van het industriële ecosysteem mobiliteit

Beleidsdebat

Het voorzitterschap benadrukte het belang van een discussie over de toekomst van het industriële ecosysteem mobiliteit, omdat het ecosysteem een belangrijke bijdrage levert aan de groene transitie. De uitstoot van de sectoren in dit ecosysteem moet sterk verminderd worden en dat ambitieniveau vraagt om een andere mobiliteitsstrategie. Het voorzitterschap stelde dat belangrijke investeringen nodig zijn om de groene transitie te realiseren. Daartoe zijn verschillende instrumenten uitgewerkt. Het voorzitterschap benadrukte het belang van regelgeving voor investeringen op de lange termijn. Ook gaf het voorzitterschap aan dat de transitie leidt tot verschuivingen van werknemers in de sectoren. Daarnaast dienen nieuwe productietechnologieën ontwikkeld te worden. Tot slot wees het voorzitterschap op de verstoringen in het ecosysteem als gevolg van de pandemie. In dat kader benadrukte het voorzitterschap dat halfgeleiders een bijdrage kunnen leveren aan de weerbaarheid van het ecosysteem en dat dit een belangrijke discussie is in het kader van de Europese industriestrategie.

De Commissie bevestigde de ambities en nieuwe uitdagingen voor de industrie als gevolg van de groene transitie. Specifiek benoemde de Commissie de grote gevolgen voor het ecosysteem mobiliteit, bijvoorbeeld ten aanzien van vaardigheden. Daarbij verwees de Commissie ook naar vaardigheden op het gebied van kunstmatige intelligentie en cyber. Ook benoemde de Commissie dat een deel van de Herstel en Veerkracht

Faciliteit (*Recovery and Resilience Facility*) wordt besteed aan mobiliteit. De Commissie ging ook in op het geopolitieke belang van investeringen in het ecosysteem, bijvoorbeeld in halfgeleiders, batterijen en waterstof. In dat kader kunnen de Chips Act en *Important Projects of Common European Interest* (IPCEI's) investeringen stimuleren. Daarnaast benadrukte de Commissie het belang om na te denken over bevoorrading.

Nederland heeft tijdens het beleidsdebat het belang van het ecosysteem mobiliteit voor de groene transitie benadrukt. Daarbij heeft Nederland aangegeven dat een transitiepad voor dit ecosysteem kan helpen om de transitie te versnellen. Specifiek heeft Nederland aandacht gevraagd voor een aantal uitdagingen in het ecosysteem mobiliteit. Ten eerste acht Nederland het gebruik van hernieuwbare en duurzame energie van groot belang voor het bevorderen van groene mobiliteit. Ten tweede heeft Nederland het belang onderstreept van investeringen in nieuwe technologieën en het ontwikkelen van Europese standaarden voor slimme mobiliteit. Ten derde heeft Nederland het belang van vaardigheden bevestigd. Ten vierde heeft Nederland aandacht gevraagd voor een gelijk speelveld, zowel op de interne markt als met derde landen. Ten vijfde heeft Nederland in het kader van de verordening voor aanscherping van de CO₂-normen voor nieuwe personen- en bestelauto's de noodzaak onderstreept van spoedige decarbonisatie van de mobiliteitssector. Specifiek heeft Nederland opgeroepen tot een eerdere uitfaseringsdatum van de verbrandingsmotor (2030) en aangescherpte tussendoelen in de periode tot 2030. Nederland heeft benadrukt dat biobrandstoffen en synthetische brandstoffen een oplossing bieden voor de luchtvaart en maritieme sector, waarvoor de overgang naar elektriciteit moeilijker is. Tot slot heeft Nederland aangegeven dat de focus voor de nieuwe vloot moet liggen op nul-emissie.

Lidstaten onderschreven het belang van de groene transitie van het ecosysteem mobiliteit. Daarbij onderstreepten lidstaten dat ambitieuze maatregelen, investeringen, nieuwe technologieën, onderzoek en innovatie nodig zijn om de transitie verder vorm te geven. Ook riepen lidstaten op om gebruik te maken van circulaire economie en alternatieve brandstoffen te ontwikkelen, zoals synthetische brandstoffen en waterstof. Specifiek wezen lidstaten op de noodzaak van infrastructuur voor alternatieve energievormen, zoals laadinfrastructuur. Ook markeerde een groot aantal lidstaten het belang van vaardigheden voor de transitie, onder andere door het stimuleren van omscholing. Veel lidstaten benadrukten dat grondstoffen, batterijen en halfgeleiders essentieel zijn en spraken in dat kader steun uit voor het werk van de Commissie om strategische afhankelijkheden in kaart te brengen. In dat kader noemde een aantal lidstaten ook het belang van goede relaties met internationale partners. Lidstaten noemden industriële allianties, IPCEI's, de Europese Herstel- en Veerkrachtfaciliteit en het Kaderprogramma voor onderzoek en innovatie *Horizon Europe* als instrumenten die kunnen bijdragen aan de transitie van het ecosysteem. Een aantal lidstaten wees ook op het belang van maatregelen ter versterking van de interne markt en het creëren van een gelijk speelveld.

Richtlijnvoorstel herziening duurzaamheidsrapportage

Algemene oriëntatie

Het voorzitterschap onderstreepte het belang van het richtlijnvoorstel voor herziening van de duurzaamheidsrapportage. Het richtlijnvoorstel verplicht alle grote ondernemingen, banken en verzekeraars en alle beursvennootschappen (met uitzondering van micro-beursvennootschappen) om jaarlijks een duurzaamheidsrapportage in het

bestuursverslag op te nemen. De tekst van de algemene oriëntatie was volgens het voorzitterschap goed in evenwicht.

De Commissie markeerde dat het voorstel een belangrijke stap is op het gebied van duurzame financiering en daarmee voor de groene transitie. Met het voorstel wordt voorzien in een groeiende behoefte van investeerders en andere geïnteresseerden voor meer transparantie over duurzaamheid van ondernemingen. De Commissie benadrukte dat het voorstel grote en beursgenoteerde ondernemingen zo meer verantwoordelijkheid laat nemen ten aanzien van duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Er was beperkte ruimte voor interventies van lidstaten. Nederland heeft de algemene oriëntatie verwelkomd en het belang van het voorstel ondersteunt. Daarnaast heeft Nederland aangegeven dat in de algemene oriëntatie een juiste balans is gevonden tussen het belang van de duurzaamheidsrapportage en het belang van het beheersen van de administratieve lasten voor ondernemingen die moeten rapporteren.

Lidstaten spraken steun uit voor de algemene oriëntatie. Zij ondersteunden dat de algemene oriëntatie een eerlijk en gebalanceerd compromis betreft. Ook werd het ambitieniveau en de reikwijdte van het voorstel gesteund. Lidstaten wezen op het belang van proportionaliteit, specifiek voor beursgenoteerde mkb-ondernemingen. Daarbij werd benadrukt dat het belangrijk is om onnodige administratieve lasten te vermijden. In dat kader gaf een enkele lidstaat in een verklaring aan de voorkeur te hebben voor duurzaamheidsrapportage op vrijwillige basis, maar gezien de brede steun voor het compromis in te kunnen stemmen met de algemene oriëntatie.

Het voorzitterschap concludeerde dat de Raad unaniem kon instemmen met de algemene oriëntatie.

Informeel lunchdebat economisch groeimodel EU

Het voorzitterschap had een informeel lunchdebat over het economisch groeimodel van de EU gepland, waarin de focus lag op de interne markt en het mkb.

De Commissie markeerde dat een sterke interne markt leidt tot weerbaarheid. Ook benadrukte de Commissie de kansen van de groene en digitale transitie voor Europese bedrijven, waaronder het mkb. In dat kader benoemde de Commissie het belang van grondstoffen en de noodzaak voor het aanpakken van afhankelijkheden. Ook wees de Commissie op de noodzaak om vaardigheden te ontwikkelen voor de banen van de toekomst. Daarnaast ondersteunde de Commissie het belang van een sterk regelgevend kader, waaronder de standaardisatiestrategie. Tot slot vroeg de Commissie aandacht voor het stimuleren van private en publieke financiering.

Nederland ondersteunde het belang van een weerbare Europese economie, dat begint bij een sterke interne markt. Nederland benoemde in dat kader het belang van het wegnemen van belemmeringen, het bevorderen van een gelijk speelveld en een robuust mededingingsbeleid. Daarnaast ondersteunde Nederland de noodzaak voor ambitieuze voortgang en investeringen in de groene en digitale transitie. Tot slot pleitte Nederland voor versterking van de geo-economische positie van de EU, door te werken aan de eigen kracht, het opbouwen van capaciteiten en vaardigheden en het aanpakken van ongewenste afhankelijkheden.

Veel lidstaten spraken steun uit voor de analyse van de Commissie.

Diversenpunt presentatie Chips Act

Het voorzitterschap gaf een korte presentatie van de Chips Act, die de Commissie op 8 februari jl. heeft gepubliceerd. Het doel van de Chips Act is om tekorten in het ecosysteem voor halfgeleiders aan te pakken en technologische onafhankelijkheid te realiseren. Ook wees het voorzitterschap op het belang om lidstaten te ondersteunen bij het opzetten van productiecapaciteit. Tot slot wees het voorzitterschap op het belang van de Chips Act voor versterking van de interne markt en voor de geopolitieke positie van de EU.

De Commissie benadrukte dat halfgeleiders essentieel zijn voor de groene en digitale transitie en voor het concurrentievermogen van de EU. Daarom acht de Commissie het van belang om in de toekomst tekorten te voorkomen en ervoor te zorgen dat de EU minder kwetsbaar is. Specifiek zou de EU moeten zorgen voor versterking van het hele ecosysteem, van innovatie tot productie. De Commissie lichtte toe dat het voorstel bestaat uit drie pijlers. De eerste pijler is gericht op grootschalige capaciteitsopbouw en ondersteuning innovatieontwikkeling. De tweede pijler heeft betrekking op staatssteun voor leveringszekerheid van halfgeleiders. Dit heeft onder andere betrekking op versterking van de productie. De Commissie wees daarbij op het feit dat deze steun mogelijk wordt gemaakt binnen de bestaande staatssteunkaders en proportioneel moet zijn. De derde pijler betreft een crisisinstrument om verstoringen in waardeketens aan te pakken. Daarbij benadrukte de Commissie dat de internationale dimensie moet worden meegenomen. Tot slot lichtte de Commissie toe dat het voorstel bestaat uit een verordening, een mededeling en een aanbeveling om de samenwerking tussen de Commissie en lidstaten te versterken.

Er was geen ruimte voor interventies door lidstaten. Het voorzitterschap heeft een beleidsdebat over de Chips Act gepland voor de Raad voor Concurrentievermogen in juni 2022.

Diversenpunt herziening radioapparatenrichtlijn

Het voorzitterschap dankte het Sloveense voorzitterschap voor de inspanningen en gaf aan hier opvolging aan te geven in de onderhandelingen met het Europees Parlement.

De Commissie lichtte toe dat het voorstel is bedoeld om het leven van consumenten te vergemakkelijken en afval te verminderen. Het onderhandelingsmandaat kon op steun rekenen van de Commissie. Specifiek onderstreepte de Commissie het belang dat zij technische specificaties kan voorstellen, bijvoorbeeld wanneer een standaard nog niet bestaat of niet efficiënt is. Ook benadrukte de Commissie het belang van transparantie richting consumenten.

Er was geen ruimte voor interventies door lidstaten.

Diversenpunt presentatie standaardisatiestrategie

Het voorzitterschap benadrukte het belang van de standaardisatiestrategie, die op 2 februari jl. door de Commissie is gepubliceerd. Daarnaast gaf het voorzitterschap aan dat de besprekingen de Raad inmiddels van start zijn gegaan.

De Commissie onderstreepte het geo-economische belang van de standaardisatiestrategie: wie de standaard bepaalt, bepaalt de markt. Daarbij benadrukte de Commissie de noodzaak dat de EU zelf standaarden gaat bepalen. De Commissie benadrukte het belang van een Europees standaardisatiesysteem waarin tastbare resultaten worden geboekt. Daarbij is internationale samenwerking met gelijkgestemde partners van belang. Ook acht de Commissie de ontwikkeling van vaardigheden cruciaal.

Er was geen ruimte voor interventies door lidstaten.

Diversenpunt presentatie jaarlijkse interne marktrapport

Het voorzitterschap lichtte kort toe dat het jaarlijkse interne marktrapport kijkt naar de staat van de interne markt. Dit jaar heeft de Commissie ook een rapport over strategische afhankelijkheden gepresenteerd.

De Commissie voegde toe dat het rapport in gaat op de uitdagingen en staat van de Europese economie. Het rapport van dit jaar is gekoppeld aan een diepgaande analyse van afhankelijkheden. De Commissie formuleert een aantal aandachtspunten. Allereerst het effect van de crisis op de Europese economie, en specifiek het mkb. Ten tweede acht de Commissie verdere versterking van de interne markt essentieel voor het concurrentievermogen. Dit vraagt ook om investeringen in de transitie. Ten derde onderstreepte de Commissie het belang om te coördineren en anticiperen in tijden van crisis, waarbij de Commissie kritieke voorraden wil kunnen garanderen. Ten vierde is veerkracht van de interne markt van groot belang, wat vraagt om de aanpak van structurele kwetsbaarheden. De Commissie concludeerde dat oplossingen gevonden moeten worden en instrumenten moeten worden verstevigd om de weerbaarheid van de EU te vergroten.

Nederland heeft benadrukt dat het rapport een waardevol instrument is, omdat het de balans opmaakt van de staat van de interne markt en de uitdagingen die spelen. Het rapport is daarmee nuttig voor toekomstig werk ten aanzien van de interne markt. Nederland heeft er wel voor gepleit dat het rapport gefocust zou moeten zijn op de interne markt, in het bijzonder het functioneren in de praktijk, en aanbevelingen voor vervolgacties zou moeten bevatten. Ook heeft Nederland gepleit voor een politieke bespreking van het rapport in de Raad voor Concurrentievermogen die zo prioriteiten voor de interne markt beleidsagenda kan bepalen.

Een aantal lidstaten verwelkomde het rapport en volgde de lijn van Nederland. Lidstaten onderstreepten het belang van het rapport voor de naleving van regels, het wegnemen van handelsbelemmeringen en investeringen in de transitie. Lidstaten achtten het van belang dat het jaarlijkse rapport gericht is op uitdagingen, waarbij een vaste structuur wordt aangehouden zodat vergelijking over de jaren mogelijk is. Daarnaast toonden lidstaten begrip dat de focus van het huidige rapport ligt op industrie en veerkracht, maar gaven aan dat toekomstige rapporten gefocust zouden moeten zijn op de interne markt.

Diversenpunt voorstel internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen

De Commissie gaf een korte presentatie van het voorstel over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen dat op 23 februari jl. is gepubliceerd. Het voorstel stelt een kader waarbinnen bedrijven in de gehele waardeketen meer rekening moeten houden met duurzaamheid en

mensenrechten door gepaste maatregelen te treffen. De Commissie benadrukte dat dit essentieel is voor de duurzame transitie. Daarbij constateerde de Commissie dat Europese initiatieven nodig waren om snellere voortgang te boeken. De Commissie lichtte toe dat het voorstel duidelijkheid en rechtszekerheid moet bieden en proportioneel is door de focus op de grote bedrijven. De Commissie en het voorzitterschap onderstreepten het belang om spoedig te starten met de onderhandelingen.

Er was geen ruimte voor interventies door lidstaten. Nederland heeft op dit Europese voorstel aangedrongen – vanuit een gelijk speelveld perspectief is Europese wetgeving immers te prefereren boven verschillende nationale initiatieven – en zal uw Kamer middels een BNC-fiche een appreciatie doen toekomen.

Diversenpunt presentatie kritieke grondstoffen

De Commissie gaf een korte presentatie over het belang van strategische partnerschappen voor kritieke grondstoffen. Daarbij benadrukte de Commissie dat de EU haar weerbaarheid moet vergroten en strategische autonomie moet versterken, gezien de zeer complexe geopolitieke context. Kritieke grondstoffen zijn niet alleen van belang voor producten, maar ook voor strategische veiligheidsaangelegenheden. De Commissie riep op tot het opbouwen van eigen voorraad kritieke grondstoffen binnen de EU en tot het opzetten van partnerschappen. Tot slot wees de Commissie op het belang van recycling van kritieke grondstoffen, bijvoorbeeld van batterijen.

Informeel bijeenkomst consumentenbeleid

Op vrijdag 12 februari jl. vond in Straatsburg een informeel bijeenkomst plaats van Ministers verantwoordelijk voor consumentenbeleid. Tijdens deze bijeenkomst werd gesproken over verschillende onderwerpen die betrekking hadden op een betere bescherming van consumenten bij de aankoop van producten en diensten online, de effecten van COVID op de reisbranche en de voorgenomen onderzoeks- en handhavingsactiviteiten van de Europese consumentenautoriteiten. Het kabinet heeft in reactie hierop de uitgangspunten zoals al vastgelegd in de BNC-fiche over de nieuwe algemene productveiligheidsverordening herhaald, namelijk dat wij hierin graag een duidelijke verantwoordelijkheid voor online marktplaatsen, afhankelijk van hun rol, opgenomen zien. Verder ziet het kabinet de evaluatie van de richtlijn pakketreizen graag tegemoet. Het kabinet heeft verder aangegeven dat de keuze van de door consumentenautoriteiten voorgestelde acties te ondersteunen, omdat deze een aantal consumentenproblemen, vooral online, adresseren.